

Tarptautinės konferencijos “Tėvai prieš narkotikus”, vykusios 2000 metų lapkričio 3-4 dienomis Vilniuje, Lietuvos dalyvių DEKLARACIJA

Konferencijoje, vykusioje Lietuvos medicinos bibliotekoje, dalyvavo 472 asmenys iš įvairių Lietuvos vietovių. Pranešimus skaitė lektoriai iš Lietuvos, JAV, Rusijos, Airijos, Vokietijos, Švedijos. Mūsų svečiai, norėdami perteikti daugiau žinių konferencijos dalyviams, taip pat dalyvavo su konferencijos tematika susijusiuose seminaruose socialiniams ir švietimo darbuotojams bei susitikime su Lietuvos moksleiviais. Šie renginiai vyko lapkričio 4 d. M.Mažvydo, o lapkričio 5 d. - Lietuvos medicinos bibliotekoje.

Įžanginį žodį konferencijoje tarė Lietuvos Respublikos Seimo sveikatos reikalų komiteto pirmininkas Kęstutis Kuzmickas.

Sėkmės konferencijai palinkėjo Airijos Respublikos Prezidentė Mary McAleese, kurios kreipimasi perskaitė Airijos “Community Awareness of Drugs” organizacijos koordinatorė Bernadette McDonnell.

Konferencijos dalyviai išklausė tarptautinių organizacijų, mūsų valstybės institucijų atstovų, Lietuvos ir užsienio specialistų pranešimus apie narkotikų politiką, narkotikų situaciją Lietuvoje, narkotikų prevencijos metodus ir programas, užsienio tėvų organizacijų veiklos metodus, dalyvavo pratybose tėvų grupių ir tėvų organizacijos programoms rengti.

Konferencijos dalyviai pripažįsta, kad narkotikų plitimas Lietuvoje tapo nevaldomu, griūties pobūdžio procesu. Tai liudija valstybės institucijų pateikti duomenys. Narkotikų mafija giliai įsišaknijo ir per trumpą laikotarpį Lietuvoje sukūrė gerai organizuotą narkotikų tiekimo tinklą, efektyvius jų platinimo būdus. Narkotikai prasiskverbė į mūsų mokyklas, jau nusinešė nemaža jaunų gyvybių, atnešė daugelį nelaimių mūsų šeimoms. Narkotikai skatina organizuotą nusikalstamumą, gresia valstybės saugumui. Mūsų valstybė ir visuomenė per tą laikotarpį nesugebėjo sutelkti jėgų ir tinkamai pasipriešinti narkotikų platintojams. Jaunimo tarpe plinta narkotikų kultūra, grindžiama melagingomis idėjomis, kad esą yra silpnieji narkotikai, kurie nepavojingi ir, kad narkotikai kelia grėsmę tik tiems, kas nemoka jų vartoti. Įvairiomis priedangomis, o kartais ir atvirai, skleidžiamos idėjos, jog narkotikus, bent jau silpnuosius, reikia legalizuoti. Neretai tam pasitarnauja žiniasklaida. Tai pakerta jaunimo priešinimąsi narkotikams. Todėl tarp vaikų ir paauglių narkotikai plinta vis greičiau. Jau kyla nepilnamečių narkomanų banga.

Iš valstybės pareigūnų dažnai girdime, jog mes turime daug gerų įstatymų, ir kad yra tik viena bėda, - tie įstatymai nevykdomi. Tokios kalbos liudija esamą sumaištį. Manome, kad įstatymai nevykdomi ir daugelis pareigūnų priversti būti pasyvūs todėl, kad mūsų šalis lig šiol neturi aiškaus nusistatymo narkotikų atžvilgiu. Nėra, kaip, pavyzdžiui Rusijoje, įstatymu nustatytos narkotikų kontrolės koncepcijos, kuria remiantis būtų kuriami visi narkotikus reglamentuojantys norminiai aktai. Valstybės narkotikų politika dažnai remiasi “žalos mažinimo” ideologija, kurią atitinka tokios programos, kaip pakaitinis gydymas metadonu bei švirkštų keitimas narkomanams, vartojantiems neteisėtai įsigytus narkotikus. Šią ideologiją, taip pat ir narkotikų legalizavimo idėjas, visais įmanomais būdais skleidžia organizacijos, kurias remia milijardierius Dž.Sorošas ir kiti didžiojo verslo bei finansų veikėjai. Nemaža yra verslininkų, suinteresuotų pelnu, gaunamu iš narkomanams legaliai dalijamo narkotiko metadono, iš švirkštų gamybos bei platinimo. Suprantami yra jų siekiai tą pelną didinti, jeigu pavyktų legalizuoti ir kitus, vis dar uždraustus narkotikus. Gerai žinoma, kad “žalos mažinimo” politikos esmė yra susitaikymas su narkotikais ir kova su pasekmėmis, kad ši politika negali būti priemonė narkotikams ir narkomanijai stabdyti.

Metadono programos Lietuvoje neefektyvumą patvirtino Dr. A.G.Davidavičienės ir E.Kobernik 2000 m. rugsėjo – spalio mėn. atlikti Vilniaus narkomanų tyrimai. Buvo nustatyta, kad 91,4 proc. ištirtųjų metadono programos dalyvių, būdami programoje, kartu su gydytojų jiems skiriamu metadonu vartojo daugelį kitų narkotikų.

Organizacijos “Europos miestai prieš narkotikus” duomenimis, švirkštų keitimas narkomanams nė kiek nesumažina AIDS grėsmės, tačiau gali sukelti hepatito C epidemiją. Todėl didelį pavojų kelia tai, kad narkotikų prevenciją Lietuvoje stengiamasi paversti priedėliu AIDS prevencijos programoms, grindžiamoms “žalos mažinimo” metodais. Kitų šalių patirtis rodo, jog šių metodų taikymas veda link narkotikų politikos liberalizavimo ir palaipsnio narkotikų legalizavimo bei tolesnio jų nekontroliuojamo plitimo. Taip yra žlugdoma narkotikų pasiūlos ir paklausos mažinimo politika, kurios Lietuva tarptautiniais susitarimais yra įsipareigojusi laikytis.

Kitas grėsmingas reiškinys yra rūkančių tabaką vaikų ir paauglių daugėjimas. Minėtais A.G.Davidavičienės ir E.Kobernik tyrimais nustatyta, kad beveik visi ištirtieji narkomanai (96 proc. vyrų ir 100 proc. moterų) pirmiausiai pradėjo rūkyti ir, tik įpratę rūkyti, pradėjo vartoti daug pavojingesnius uždraustuosius narkotikus – hašišą, marihuaną, o vėliau – ir heroiną. Taip pat buvo nustatyta, kad didžioji dauguma narkomanų pradėjo rūkyti labai anksti, būdami vaikai (84 proc. vyrų ir 26,2 proc. moterų pradėjo rūkyti iki 13 metų, o kai

kurie – nuo 6 metų). Todėl ypatingai svarbu, kad vaikai pirmiausiai būtų apsaugoti nuo cigarečių –laiptelio, vedančio link kitų narkotikų. Cigaretė narkotikų pirkliams yra patogiausia priemonė įbrukti vaikui savo prekę. Todėl labai svarbu, kad mūsų įstatymų leidėjai vėl neįteisintų tabako reklamos, žeidžiančios vaikų sąmonę, primetančios jiems rūkymą kaip būtinybę, kaip gyvenimo būdą.

Atsižvelgdami į gresiantį mūsų vaikams pavojų, pareiškiame, kad negalime taikstyti su stebėtojų padėtimi. Norėdami išsaugoti vaikus, mes steigiamo organizaciją “Tėvai prieš narkotikus”, kurioje galės dalyvauti visi, kas neabejingas Lietuvos jaunimo likimui. Mūsų devizas – Visuomenė be narkotikų. Tuo tikslu organizacija:

- sieks, kad įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios institucijos laikytųsi griežtos narkotikų kontrolės politikos, pagrįstos narkotikų pasiūlos ir paklausos mažinimu, atitinkančios mūsų šalies tarptautinius įsipareigojimus, nustatytus Jungtinių Tautų, Pasaulio sveikatos organizacijos, kitų tarptautinių organizacijų narkotikų kontrolės dokumentais. Turi būti įstatymu įteisinta Valstybės narkotikų kontrolės koncepcija, kuri būtų pagrindas įstatymams ir norminiams aktams rengti, valstybės narkotikų kontrolės politikai formuoti. Stengsimės pritraukti kuo daugiau žmonių griežtai narkotikų kontrolės politikai remti;

- sieks, kad narkotikų ir narkomanijos prevencija būtų įteisinta kaip viena iš valstybės prioritetinės veiklos sričių. Narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos programos neturi būti užgožiamos AIDS ir kitomis problemomis, joms spręsti turi būti įsteigta speciali valstybės institucija;

- reikalaus, kad būtų laikomasi griežtos ir neigiamos valstybės pozicijos narkomaniją skatinančių veiksmų, ypač tokių kaip rūkymas ir girtavimas atžvilgiu. Tabako reklama neturi būti atgaivinta, tabakas, alkoholis ir narkotikai turi būti išgyvendinti iš mūsų mokyklų;

- reiks ir teiks pasiūlymus įstatymų leidžiamajai valdžiai narkotikų kontrolę, narkomanų, gydymą, taip pat informacijos apie narkotikus sklaidimą reglamentuojantiems įstatymams, kitiems teisės aktams tobulinti, sieks, kad įstatymai bei atitinkamos teisės normos būtų įgyvendinamos;

- rems įvairių bendruomeninių grupių, kurios rūpintųsi narkomanijos prevencija bei parama nukentėjusiems nuo narkomanijos, kūrimąsi, skatins tėvų narkotikų prevencijos grupių mokyklose ir bendruomenėse bei tėvų savitarpio pagalbos grupių steigimą. Teiks šioms grupėms metodinę paramą, padės joms pasirūpinti veiksmingomis narkomanijos prevencijos priemonėmis, įskaitant alkoholizmo, nikotinizmo bei kitų kenksmingų medžiagų vartojimo prevenciją, padės rengti veiklos programas;

- glaudžiai bendradarbiaus su švietimo, sveikatos apsaugos, socialinės rūpybos, teisėtvarkos institucijoms rengiant narkomanijos prevencijos programas bei priemones;

- rengs programas narkomanams ir alkoholikams gydyti bei reabilituoti, teiks psichologinę ir materialinę paramą norintiems pasveikti alkoholikams ir narkomanams, sieks, kad būtų plečiamos narkomanų gydymo be narkotinių preparatų programos, ir kad tokios programos bei privalomas gydymas ir reabilitacija būtų taikomi vaikams ir paaugliams;

Konferencijos dalyviai labai dėkingi Airijos Respublikos Prezidentei Mary McAleese, kurios kreipimasis daro šią konferenciją svarbiu tarptautinės reikšmės įvykiu.

Nuoširdžiai dėkojame rėmusiems šį renginį organizacijoms: Lietuvos medicinos bibliotekai, suteikusiai konferencijai puikias patalpas bei M.Mažvydo bibliotekai, leidusiai surengti seminarą, taip pat LDK Gedimino batalionui, Vilniaus bendruomenių centrui, Šiaurės Šalių ministrų tarybos informacijos biurui, JAV lietuvių bendruomenei, JAV Taikos korpusui, kurio atstovė E.Vitienė daug prisidėjo rengiant konferenciją, UAB “Nabris”, pateikusiai dalyviams informaciją apie narkotikų nustatymo testus.

Ypatingą padėką reiškiamo mūsų lektoriams iš užsienio: ponui G.Zazulinui (Georgi Zazulin) iš Sankt Peterburgo, ponioms M.Fišer (Mary Fischer) ir Š.Levit (Shelley Leavitt) iš Sietlo, ponui K.Riomišui (Klaus Römisch) iš Sent Vendelio Vokietija), poniai M.Malarodai (Maria Malaroda) iš Stokholmo, poniai B.Mekdonnell (Bernadette McDonnell) iš Dublino, poniai M.Sandey (Mary Sunday) ir ponui Dž.Irvinui (John Irwin) iš Čikagos bei Berklio universiteto (Kalifornija) atstovui ponui K.Sabetui (Kevin Sabet). Jie aukojo laiką, lėšas ir dalį savo gyvenimo Lietuvos vaikų naudai, perteikė mums savo žinias ir neįkainojamą patirtį, atvežė daug svarbios literatūros, pažadėjo su mumis bendradarbiauti ateityje.

Konferenciją rengė Lietuvos blaivybės fondas, Švietimo ir mokslo, Sveikatos apsaugos, Vidaus reikalų ministerijos, Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, Visuomenės sveikatos ugdymo centras, Vyskupo M.Valančiaus blaivystės sąjūdis, Vilniaus m. švietimo skyrius, “Regnum” fondas, Vilniaus arkivyskupijos šeimos centras, Jungtinė Lietuvos metodistų bažnyčia, Lietuvos krikščioniškojo jaunimo blaivybės sąjunga “Žingsnis”, Vilniaus m. savivaldybės visuomeninė komisija sveikstantiems alkoholikams ir narkomanams remti, viešoji įstaiga “Baltupių šviesa”.

Vilnius, 2000 m. lapkričio 4 d.